

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
Diarienummer: Fi2025/00457

Yttrande över AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12)

Detta yttrande avges av Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation (SAMI).

SAMI företräder utövare på musikområdet och är den organisation som administrerar deras rätt till ersättning vid offentligt nyttjande av ljudupptagningar enligt tvångslicensen i 47 § upphovsrättslagen (URL). SAMI företräder drygt 55 000 artister och musiker och representerar därutöver ett mycket stort antal utländska rättighetshavare med stöd av ömsesidighetsavtal (representationsavtal) med utländska utövarsällskap.

Övergripande synpunkter

SAMI välkomnar att Sverige tar ett strategiskt grepp om AI-utvecklingen, och vill särskilt betona vikten av att skydda artisters och musikers intressen i denna process. SAMI delar KLYS analys av AI-utvecklingens påverkan på kultursektorn och instämmer i behovet av en sammanhållen svensk AI-strategi, inbegripet en nära dialog med företrädarna för de kulturella och kreativa branscherna. De kreativa och kulturella näringarna i Sverige har stor tillväxtpotential men behöver vila på ett fungerande rättighetsskydd. SAMI vill understryka vikten av att försvara svenska intressen mot de globala företagens, ofta placerade på andra kontinenter, intressen.

AI och kollektiv rättighetsförvaltning

Artisters och musikers prestationer används i stor omfattning för att träna generativa AI-modeller utan vare sig tillstånd från eller ersättning. Detta undergräver det upphovsrättsliga systemet och hotar deras möjligheter till försörjning.

Kollektiv rättighetsförvaltning erbjuder en praktiskt och rättssäker lösning på de licensieringshinder som kan uppstå vid massanvändning av skyddade prestationer, såsom vid träning av generativa AI-modeller. Genom att minska transaktionskostnader och möjliggöra ersättning till rättighetshavare, är en kollektivt förvaltat ersättningsrätt ett alternativ för att uppnå en rimlig balans mellan innovation och rättighetsskydd, samtidigt som modellen garanterar att alla rättighetshavargrupper blir ersatta. Att införa en modern modell för ersättning baserad på kollektiv förvaltning är ett konkret steg mot rättvis kompensation i AI-miljöer. Mot bakgrund av den extremt snabba utvecklingen inom AI är detta brådskande.

SAMI | Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation

Svenska språkmodeller

SAMI stöder utvecklingen av svenska språkmodeller som kollektiv nytthet, men betonar att detta måste ske med fullt hänsynstagande till upphovsrätten. Statliga satsningar på svenska AI-modeller måste inkludera tillräckliga resurser för rättighetskostnader.

AI och arbetsmarknaden

Många av våra medlemmar upplever redan att arbets- och uppdragstillfällen försvinner till följd av AI-utvecklingen. SAMI välkomnar förslaget om dialog mellan arbetsmarknadens parter och betonar vikten av att inkludera musikerorganisationerna i dessa diskussioner.

Stefan Lagrell

Verkställande direktör